

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásra vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 5.

Veszedelem, vagy áldás?

Elmult már az az idő, mikor maga a vevő járt utána, hogy jó mester embert kapjon s hetekig is elvárt a jó munkáért, de meg is fizetett érte becsülettel.

Ma hamar, olcsón és hitelre — ez a jelszó, és ez a jelszó a kisipar tudóvész bacillususa, mely ellen még nincsen szerum, de ez a jelszó a hitelképes gyár-
ipar tápláló emlője, melyből jó módot szopik, vajhmi keveset cseppentve el az életet adó jövedelem csöppjeiből a mellbeteg kisipar számára.

Mig tehát a gyár a divatos korszellem kedvezését is élvezi, e mellett gépei, segélyforrásai és tömeges termelése által olcsóbban is tud produkálni, mint a kisipar s amennyivel kevésbé jó, annyival olcsóbb a munkája.

A magyarországi iparviszonyok még nagyon hátra vannak. Iparosaink csak iparosok s egyáltalában nem kereskedők. Termelnek, de közvetítő nélkül nem tudnak tudni portékájukon, vagy új piacokat teremteni munkájuknak. A gyár-
ipar amennyire ipar, annyira kereskedés is. Ezért is tud mindjobban terjeszkedni, sokszor a kisipar egyenes rovására. Sok idő telik el, mig ezt megértik iparosaink s megtanulnak praktikusán segíteni magukon.

Az átmeneti időben a kisipar a legnagyobb küzdelemnek van kitéve s ezért

gondos körültekintéssel kell eljárni a gyárak alapításánál. Az állam érdeke kívánja, hogy a kisiparos ne züljön el, mert számánál, adózőképességénél fogva az ország lakosságának ugyan számot tevő része a kisiparosság.

Nagyváradon szükség volna nagy gyári vállalatokra. A helyi viszonyok nagy előnyöket biztosítanak egyes ipari cikkek nagyban való előállítására. Például egy posztógyár létesítésére a Pecze folyó egész vonala a legalkalmasabb volna. És egy posztógyár nem érintené, nem fenyegetné veszélylyel a helyi kisipart.

Erre azonban nem gondol senki, hanem mozognak erősen egy lábbeli gyár érdekében.

Természetes, hogy e mozgalmat megokolt aggodással s nem alaptalan félelemmel látják iparosaink. Aggályaik nyíltan hangzottak a polgármester által összehívott konferencián s ez aggodalmakkal számolni kell mindenkinek, ki a nagy történelmi s hazafias multu kisipar iránt becsületes hajlammal viseltetik.

Túlozni azonban veszélyes ilyen dolgokban.

Egy gyár két okból létesülhet. Vagy hogy piacot hódítson még el nem foglalt területen s ez hazafias dolog, vagy hogy kitúrjon a piacokról régóta onnan élő iparosokat, a mi eléggé el nem ítéhető dolog.

Arra kell az alakulandó részvénytársaságnál tekinteni, hogy melyik cél az övé, vagy nem keveri e össze mind a két célt.

Eddig merültek fel panaszok, melyek a helyi ipar kárát jelezték, most ismert és becsült nevek forognak szóban, mint melyek a részvénytársulat élére állának. Ez személyi garancia. Mig ama nevek hordozói benne lesznek a vállalatban, addig nyugodtak lehetnek a kis iparosok, kárukat a gyár nem fogja okozni. De a személyin kívül tárgyi garancia is kell.

Mi legyen az!?

Meg kell tudni positiv adatokból, hogy a gyárnak hol és milyen terjedelmű piacai vannak biztosítva, vagy elfogadhatóan kilátásba helyezve, melyek anélkül, hogy a helyi ipart veszélyeztetnék, a gyárnak üzemét és virágzását biztosítják-e.

Azután a részvénytársaság alapszabályaiba szigorúan körül kell írni, hogy a társaság üzeme beszüntethető a miniszter által, ha az iparhatóság okmányi bizonyítéka alapján a helyi ipar veszélyeztetését kimutatni képes volna. Ezt vagy legalább is ilyen szigorú körülírást megkívánhat az iparos elem, mely már régés-régen adót fizetett mig a gyár még eszmében sem létezett s mely apró műhelyek semmi segítséget a várostól nem kapnak, mig a gyár er ipso, mert gyár, keletkezése pillanatától fogva kapott.

Ilyen biztosítékok mellett bátran hozzá lehetne járulni a részvénytársasághoz, sőt igen helyes volna, ha a szak-iparosok ellepnék a részvényeket, mert mig egyrészt a munkanélkülieknek levezető csatornája lenne, másrészt olyan helyekre vinné a magyar ipar terméket, honnan az osztrák ipart ugratná ki vele.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gyűlölködés a háziak közt.

(Szlavonai történet).

Roda-Roda után Idem.

Még azokban az időkben, melyeket nagyapáink annyira magasztalnak, a mikor még a régi határörvidék is fenállott, a Vukicsék kommuniója* a második volt gazdagságra nézve a mi falunkban, Kljanicban.

Abban az időben pedig, mikor még a mi atyáink porban játszó kis gyerekek voltak s a mikor országunk a feltámadás reménye nélkül beleolvadt a hármaskirályságba, Vukics Lazo pert indított Andrija nevű testvére ellen az öröklött vagyonaak felosztása, szétválasztása végett.

A mit akart ki is vitte és szép, virágzó kommunióból lett két paraszttanya, egy cseppel sem kisebb, sem nagyobb, mint a többi meglevők. Nagyobbnak épenséggel nem nagyobb, csak egy kissé lazább, megoszlottabb. Mert egy almát szépen kétfelé lehet ugyan metszeni

* Kommunió (Zadruga) nem egyéb, mint az ó-szláv népnél szokásos vagyonszétosztás a családban, mely még harmincz évvel azelőtt is érvényben volt Horvátországban és Szlavoniában s itt-ott még ma is érvényben van. Az ilyen kommunióban a domaczin (legidősebb) mint a ház ura patriarchális uralmat gyakorol a háznak összes lakói, még a nagykorú és házas emberek felett is.

késsel, hanem egy parasztbirtokkal már nehezebben megy a dolog. Nem lehet mondani: Andrija téged illet a ház, a rét, a szőlő; Lazo téged a disznóól, a földet és az udvar. Kacsaringós vonalakkal kell megjelölni a határt, mely keresztül-kasul szeli az apai birtokot, hol szögletre fut, hol kiugrik, hol a kertet osztja két darabra; majd a víznek veszi útját: átmege a pinczén, áthatítja a földet és a legelő csatornáját, úgy, hogy mindenki igazságosan megkapja a maga osztályrészét.

A mérnök nagyon lelkiismeretesen végezte dolgát a felosztásnál. Észrevette ezt azon, hogy Lazo és Andrija egyaránt legazemberezte őt. Kétségtelen tehát, hogy a felmérés igazságos volt.

Egyidejűleg megkezdődött a békétlenség és perpatvar a Vukics családban. A mi nagyon természetes is! A Lazo disznóóla benyult az Andrija telkére, Lazo koczája azonban nem tudta ezt és szépen felhamzsolta Andrija tengerijét. Andrija fejszét ragadott és utána vágta azt az idegen jószágoknak, a fejsze azonban szerencsére csak hátulról érte az állatot és lemetszelte annak farka végét.

Nagy szerencse volt, hogy így történt, mert Lazo az idegen vagyoni rosz szándéku rongálása, megsértése címén bepanaszolta testvérét a törvényszéknél.

Perével azonban alaposan hasra bukott az atyafi, mert a másik fél világosan kimutatta a bírák előtt, hogy a disznó farka a tett elkövetése idején az ő földjén és telkén volt.

Most már Lazon volt a sor, hogy bosszút álljon.

Andrija eperfájának egyik ága átnyult a Lazo udvarára. Lazo észrevette ezt és egy szemig lerázta a galynak édes gyümölcsét. — Most Andrija perelte testvérét, de fényesen elvesztette a pert ő is. A tárgyalás utáni napon a két testvér fehér népe összetalálkozott a kutnál, melynek közepén vitt keresztül a határvonal és egymás fejéhez csaposták a mosó ruhát. Mire nagy vitás támadt s mindegyik a maga urát hívta segítségül. A vége az lett, hogy a két férfi is ott termett és verekedés közben Lazo, a ki aznap épen jóféle sligoviczát főzött, rablónak nevezte Andriját.

Andrija sem maradt adós és valami csunya kívánsággal viszonzta a szidást, melyben Lazo születés napja s az ördög a gyertyával is meg volt említve.

Lazo erre dühös lett és prókátornak nevezte Andriját.

Másnap alighogy megvirradt, kiugrott Andrija a párnák közül, befogta csikóit, melyek a szilvákertben legeltek, leoldotta lábukról a békókat és befogta őket a kocsiba. Azután visszament a házba, a hol hitestársa még javában szunyadt és felfűzte fűrgé lábaira az opankát (félcipő). Majd laakasztotta a szegről a torbat (vadásztariszna) is s egy kis kenyerrel zöld paprikát, meg fohagymát csonagolt beléje, azután még egy csutora kristály tiszta, ujonnan főtt pálinkát akasztott nyakába és ezzel elkészült az utra. Ebből gondolta az

A priori tehát, nem lehet agyon ütni egy létesítendő részvénytársaságot egy előbbi magán vállalkozónak többek által kifogásolt detail eladásáért, hanem be kell vágni az ismétlődés útját.

Személyi és tárgyi garancia mellett áldásos lehet a gyár — ezek nélkül pedig annyira káros lehet, hogy akár előre kibővíthetik az iparosok menedékházát.

Városunk polgárságának egy jó részét mélyen érdeklí ez a részvénytársasági mozgalom.

Elfogultság nélkül s nagyon körültekintően kell vele foglalkozni, mert sok jó, de sok rossz is származhatik belőle.

A katolikus autonomia.

Gróf Szapáry Gyula, a katolikus autonómiai kongresszus huszonhetes bizottságának elnöke, a bizottságot a püspöki kar és a kormány válaszára tárgyalására és a további intézkedések megtétele végett e hónap 10-ére ülésre hívta össze.

Ugron inkompatibilitása.

Az Ugron Gáborra nézve bejelentett inkompatibilitási esetek dolgában a képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma ülést tartott megint, hogy immár véglegesen elbírálja, forog-e fenn Ugronra nézve összeférhetlenség, vagy se.

Az ülésen, mely iránt a képviselők meglehetősen nagy érdeklődést tanúsítottak s amely 11 órakor kezdődött meg a képviselőház egyik első emeleti termében Apáthy Péter országgyűlési képviselő, a bizottságok elnöke prezideált. — Megjelent e tárgyaláson maga Ugron Gábor is. — A bizottság asztalán két nagy halomban fekszenek az akták, melyeket ez ügyre vonatkozólag időközben beszereztek. Az akták jegyzéke, — mint első cikkünkben megírtuk, — 59 tételt tesz ki. Az ülés elején Apáthy Péter elnök mindenekelőtt elrendeli, hogy az iratok olvastassanak föl, a mi huzamosabb időt vesz igénybe. Az Ugronpártnak csaknem valamennyi tagja benn van, mint érdeklődő az ülésteremben. Ugron Gábor

csak néhány perczig volt benn, aztán megint kiment. Kijelentette, hogy ő be se várja a tárgyalás eredményét, hanem elmegy, úgy is tett. Az iratok felolvasása előreláthatólag el fog tartani ülés végéig.

A budapesti német lapok

bizvást tanulhatnának berlini kollegáiktól, a helyett, hogy a bécsiek után sántikálnak és csak úgy pofozzák a magyar közjogot, akár csak telivér osztrák ujságok volnának. A Lloydról ismételt elmondtuk és még el nem hagyja, még néhányszor el fogjuk mondani, hogy még mindig a német helységneveket használja és terjeszti, noha a törvény ezeket eltörölte; ma azonban valamennyi német lap vét a magyar közjog ellen. Valamennyi azt írja berlini tudósításaiban »Keiser König Franz Joseph.« Ezzel szemben a német császár azt mondja: »Kaiser und König« és a berlini lapok írják, de még a budapesti német lapok a berlini lapszemlében is így reprodukálják: »Kaiser und König«, ellenben mindenütt, hol ők maguk beszélnek, következetesen azt írják: »Kaiser-König«. A »Kaiser-König« az osztrák császár hivatalos czime, mert osztrák császár és cseh király; ellenben a »Kaiser und König« a dualizmus hivatalos kifejezése. A berliniek ezt tudják, a budapestiek azonban nem.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, máj. 5.

Az ülés szavazással kezdődött. A Ház a delegáció tagjait választotta meg. A szavazás eredményét csak az ülés végén fogják kihirdetni; de már is köztudomásra jutott, hogy Ugron Gábor kibukott és helyébe Okolicsányi Lászlót választották meg.

Okolicsányi ki fogja a Házban jelenteni, hogy ő a választást nem fogadja el, mert nem pártja jelölte. Helyébe Adamovics Béla első póttag lesz rendes tag. Holló Lajos Ugron bukása folytán szintén lemond a delegacionális

tagságról. Az ő helyébe Kőszegi Sándor második póttag fog jönni.

Szavazás után a harmadszori olvasásban elfogadták a szerzői jogról szóló törvényjavaslatot. Aztán áttért a Ház a beruházási kölcsönről szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Neményi Ambrus előadó rövid beszédben ajánlotta a javaslatot elfogadásra.

Kossuth Ferencz pártja nevében elvi okokból nem fogadja el a javaslatot. A pénzügyminiszter azért választotta a koronaértékű kölcsönt az aranykölcsön helyett, mert függő viszonyban van Ausztriától. E viszony ellen pedig a szónok pártja 33 év óta küzd. Az aranykölcsönt sokkal előnyösebben lehetne elhelyezni. Az aranykölcsön piacza az egész világ; a korona értékű czimletek csak Ausztria. Vádolja Ausztriát, hogy erőszakkal akasztja meg a valutarendezési műveleteket. Ha Magyarország meg tudta szerezni a valuta arányát. Ausztria sokkal könnyebben megszerezhetette volna. Az osztrák járadék-adó súlyosan hátráltatja a magyar czimletek elhelyezését. A pénzügyminiszter kötelessége, hogy e jogtalan adó megszüntetését mielőbb kieszközölje, ezenkívül e javaslat bizalmat igényel a kormányt iránt, szülő tehát már ezért sem fogadja el a javaslatot.

Buzáth Ferencz főleg azt kifogásolja, hogy a kölcsön eladási árfolyamát nem publikálták. A javaslatot nem fogadja el.

Szólásra senki sem lévén feljegyezve elnök a vitát bezárta.

Lukács László pénzügyminiszter állott fel, hogy a hallottakra reflektáljon.

A miniszter beszéde után a javaslatot általánosságban elfogadták s az ülést felfüggesztette az elnök öt perczre. A szünet eltelte után a választások eredményét fogják kihirdetni.

Az eredményt most fölolvassák, amiből kitűnik, hogy Ugron Gábor kibukott és helyette Okolicsányi került.

A beadott 152 szavazatból Ugronra csak 48 szavazat esett.

Polónyi kiáltja: Éljen Bánffy!

Okolicsányi László: Ilyen választásoknál tekintetbe szokták venni a pártjelölteket. Ő annak a pártnak a tagja, amely a Házban a legkisebb. A jelölés hivatalos felszólításra történt és pártközi egyezmény alapján. Ez nem tartott be és miután egyébként is nem őt jelölte a párt, a tagságról lemond.

asszony, hogy az ura nagyobb utra indul. Vigdanolás és kurjongatás közt indult meg Andrija a városba. Mikor azonban közeledni kezdett ama ház felé, amelyben dr. Vilim Senhoffer uram, a királyi jegyző és az ő védője lakott mindjobban elakadt a hangja és csudálatos módon megnémult.

Igen, még a cipőit is hosszasan tisztogatta a sártól, mielőtt savanyu arczával, mely épen olyan volt, mint az olyan emberé, a kit jól elverték, az ajtón bekopogtatott, mely mögött ama kéz gazdája lakozott, mely szakadlanul előlegek és ügyvédi díjakért sarczolta őt. Az ügyes-bajos ember szeretett volna keresztet vetni magára abban a pillanatban, midőn többszöri kopogtatására végre felhangzott a mogorva szabad szó odabenn.

A ajtó nyikorgására Vilim Senhoffer hátra nézett s a jövevényben az első pillanatra felismerte egyik régi, jó ügyfelét. Jóságos fény sugárzott ki a jegyző szeméből azon a nagy aranyfoglalatú szemüvegen keresztül, melylyel már annyiszor gerjesztet tiszteletet maga iránt Andrijában s mely ma is tiszteletre gerjesztette őt a jegyző iránt.

— Ah, jó napot urambátyám! — Kezdte a szót dr. Senhoffer — Mi járatban van? Csak nem az osztoszkodás ügyében jött megint?

Andria nem értette meg a jegyző urat egész világosan, mert az nagyon is az irás szerint beszélte a horvát nyelvet, továbbá az idegen hangsúlyozást és tájszólás is nagyon megérzett a beszédjén, mely még nagyapja az

őreg Schönhofer Vilmos hozott magával a svábok földjéről Syrmia-ba. Csupáncsak annyit értett meg Andrija a beszédből, hogy a kívánságát tudakolják. Hosszu lére eresztve adta elő tehát mondókáját, hogy veszett össze testvérel, Lazoval; (Tudom! Tudom! Szólt közbe szabadkozva Senhoffer), hogy milyen gonosz, semmirevaló teremtes az ő sógoróje, a kit Mandá (Magdolna)-nak neveznek, hogy mint lopja meg almafáit s hajigálja meg pulykát Franjő, a Lazo másodszület fia, míg végre rátért a legutóbbi perlekedésre, a mikor őt Lazo »prókátor«-nak czimezte.

A jogtudor ur felvonta szemöldökét, elővett egy iv papírost és mindenekelőtt öt forintot kért Andrijától »a pör tárgyának felvételéért.«

— Mikor történt mindez? — Kérdezte azután.

— Tegnap — felelte Andrija.

— S micsoda rossz szóval illetett Lazo, a mit igazolni is tudnál?

— Prókátornak nevezett, — igen prókátornak, erre esküt is teszek! Heveskedett Andria.

— Egyebet nem mondott?

Mondott biz' ő még egyebet is, de ő erre már nem emlékszik, ugymond a panaszos.

Senhoffer megint ráczba szedte homlokát, úgy hogy szemöldöke egész a füléig nyultak s azután rámondott Andrijára: »És te azt hiszed jó ember, hogy valakinek a prókátor szóval

való jelölése okvetlenül becsületsértést involvál?

Andrija megint nem értett ebből a beszédből semmit. »Jelölés« »Becsületsértés« »Involválás«: ezek a szavak mind hiányoztak szótárából.

— Hát te abba a hiszembe vagy, hogy a ki téged »prókátor«-nak nevez, azt mindjárt beperelheted? Folytatja a jegyző felindultan. Hát tán a prókatori állás nem is érdemel tiszteletet?

Andrija csodálkozva bámult maga elé a levegőbe.

— Hisz e szerint nekem mindenkit perelnem kellene, a ki csak nálam jelentkezik. Mi nem jut eszedbe, te tökfilkó! Bolondd akarsz tenni? Vagy csakugyan olyan hig eszü lennél, hogy komolyan veszed a történeteket? Hallott még ilyet valaki? No még ilyen szemtelenség nem esett meg velem, mióta az eszemet tudom! Rögtön kotródjál innen és többet be ne tedd a lábodat az irodámba, lóköttő gazemberje! Mikor pedig hangja még magasabba hágott, akkor németre változtatta a beszédet, mert így jobban esett lelkének a szidás. Mars ki innen, zsiros fejű paraszjál! Többet itt meg ne lássam az ábrázatodat, mert úgy kilóditalak, hogy még mukkani sem érsz rá!

Inkább daczosan, mint sem szomoruan szállt fel a kocsijára Andrija, azután megrántotta a gyeplő szarát és vágatva indult hazafelé. Lazo, Manda s hónapszámosaik épen kint állottak a kapu előtt. Andrija már messziről

— Ugyanezt jelentette be nálam *Holló* Lajos is — jelenti az elnök.

Rakovszky István kikel a kormánypárt magatartása ellen.

A jelölés pártközi egyezmény volt. A párt bizalmi férfit állított, azt, aki iránt a párt viseltetik bizalommal és nem a többség.

Polónyi Géza: A tagságról való lemondást a Ház tudomásul veheti vagy nem. Erre nézve azonban konkrét indítványt kell tenni. Ezt az elnök nem tette, megteszi tehát ő. Kifogásolja, hogy itt osztrakizmust gyakorol a többség.

Kéri a Házat, vegyék tudomásul a lemondásokat.

Gajári Ödön kijelenti, hogy a szabadelvű pártban nem uralkodott a fenforgó dologban semmiféle tendencia a párt vezetője ellen. Erkölcsei kötelességének tartja a jelen irányzatot támogatni. Felpanaszolja, hogy az ellenzék több esztendőn keresztül élt ellene és *Tisza* István ellen osztrakizmussal, dacára annak, hogy előzőleg pártközi egyezmény történt.

A jelen eset nem demonstráció *Szell Kálmán* ellen, hanem igenis, demonstráció a jó ízlés mellett. Habár nem helyesli, hanem érthetőnek találja.

Az elnök tudomásul veszi a két lemondást és a továbbira nézve intézkedni fog.

Ezzel az ülés véget ért.

A király Berlinben.

Lobogó zászlók alatt, a nép egetverő rivalgása közben fogadta a német császár vendégét, kit nálunk amaz emlékezetes napon atyai barátjának nevezett: királyunkat. Megdobban a szív, ahogy megérzi e ragyogó ünneplésben amaz érzések mélységét és melegét, mely ezen a felejthetetlen napon királyunk felé áradt. A benső szeretet s a közös czélok erős rokonszenve olvadt itt igaz harmóniába. A császár és a király forrón ölelkezik össze, a hogy egymást meglátja s a Hohenzollernnek ifju sarjadéka a gyermeki szeretettel csókolja kezét a hü rokonnak. A köszöntők pedig, melyek a császári diszében elhangzottak, mély érzéssel szólnak törhetetlen személyes barátságról s az országok érdek- és szeretetparancsolta

hü szövetségéről. Külön emlékezik meg mindegyik a békeszövetség harmadik részeséről, az olasz királyról, de hangsúlyozva és odaadással a német császár »e szövetség legbölcsebbjéről és legidősebbjéről«: királyunkról. E beszédeket együtt hallgatták Olaszország, Oroszország, Anglia, Németalföld, Belgium, Dánia, Svédország és Norvégia hercegei, kik eljöttek az ünnepre, mely szükkörű családi ünnepnek készült, de világra szóló ünneppé lett az által, hogy királyunk megjelent rajta.

A magyar lélek örömmel nézi a berlini ünnepet, melynek emlékét jó ideig nem halványítják el más események.

*

Mai tudósításaink a következők:

Berlin, május 5. *Ferencz József* király *Bülow* gróf külügyminiszternek a Szent István-rend nagykeresztjét adományozta.

Berlin, május 5. A *Vossische Zeitung* mai vezércikkében a hármasszövetség megerősítése cím alatt ezt írja: *Ferencz József* császár és király ő felsége a lakosság örömmujongása között vonult be Berlinbe. Abban a fogadtatásban, a melyben a polgárság részesítette, újabb bizonyítékát látja annak, hogy az a törhetetlen barátság, a mely *Vilmos* császárral összeköti, itt épp úgy, mint hazájában, kelt a lakosságban. Azok a szép szavak, a melyeket az uralkodó a polgármesterhez intézett, szívből jönnek és szívhez szólnak. A ki szemébe néhetett a császári vendégnek, mialatt beszélt, úgy érezte, hogy itt nem lehet csalás, hogy ez a törhetetlen barátság nincs veszélynek kitéve, sem most, sem a jövőben. Császárunknak nincs megbízhatóbb szövetségestársa a habsburgi korona viselőjénél. Egy néppel sem élhet a német nemzet, bensőbb és bizalmasabb viszonyban, mint Ausztria-Magyarországgal. — Az Olaszországgal való barátság konstatalása után így folytatja a nevezett lap: Minden látogatás, a melyet *Vilmos* császár barátainál Bécsben, Budapesten és Rómában tett, megmutatta, hogy a hármasszövetség nemcsak a

szövetséges nemzetek érdekeinek, de érzelmeiknek is megfelel, minden látogatás, a melyet az uralkodók vagy képviselők Berlinben tettek, a szövetség megerősítésére vezetett. De hát lehet-e másképp? Hiszen a szerződés elutasíthatatlan szükségletből eredtek. A hármasszövetség minden támadás ellenére megmaradt és ma is ép oly rendületlenül áll, mint bármikor annakelőtte. Ezeken az ünnepnapokon újra biztosítatik és megerősítetik, ha nem is történnék újabb írásbeli és lepecsételt megállapodások. Az uralkodók törhetetlen barátsága és a hármasszövetség megerősítése, a mely ma az egész világ színe előtt végbemegy, csak a közjót előmozdítására és a bizalom megerősítésére szolgálhat, hogy az ó-világ, ha fegyverben áll is, még soká meg legyen mentve a háboru ostorától.

Berlin, május 5. *Vilmos* császár és *I. Ferencz József* király kíséretükkel és a diszszolgálatot tevő tisztekkel ma délelőtt 9 órakor Jüterkogba érkeznek, hogy ott a Krupp-féle gyakorlótéren jelen legyenek az éles töltényekkel való harczgyakorlatokon. Az uralkodók a pályaudvaron lóra szállnak és ellovagolnak a gyakorlatban résztvevő csapatok előtt, amelyek a pályaudvartól a gyakorlótérig vezető országúton fognak sorfalat állani. Minden egyes csapat hadi létszámban fog kivonulni. A gyakorlótérre érve kiadják a harcz eszméjét, mire a csapatok kifejlődnek a harczra és megkezdődik a harcz, a melynek befejeztével diszfelvonulás lesz. A gyakorlat után reggeli lesz a tábori tüzőrségi lövőiskola tiszt kaszinójában — Az uralkodók délután egy órakor térnek vissza Berlinbe.

Délután fél 6 órakor a két uralkodó meglátogatja a *Ferencz*-gránátosok kaszárnyáját. Az ezred az uralkodók megérkezésekor diszben fog állani ezredparancsnokának, *Raven* alezredesnek a parancsnoksága alatt. Hat órakor a tiszt kaszinóban diszében lesz 125 terítéssel. Kevéssel 7 óra után a két uralkodó az Operaházba hajt, a hol a diszeldadás lesz. A császár parancsára »A vasló« kerül színre új be-tanulással.

megfenyegette őket az ostorral s teli szájjal kiabált: No te prókátor, mehatsz már! Majd megtanítalak én tisztességes embereket prókátornak csufolni!

Lazo rá akart rohanni a testvérjére, Manda azonban közzéjük állt és feltartóztatta őt. Pereld be inkább — tanácsolta nagy bölcsen a férjének.

Másnap ugyanazon szent pillanatban, *Andrija*, Lazo is ott állt dr. *Vilim Senhofer* ajtaja előtt, ő is leverte topánkáját és ő is bekopogtatott. Ugyanaz a barátságos tekintet fogadta őt is a tegnapi szemüvegen keresztül s ugyanaz a kéz nyult ki feléje is előlegért. A tényállás sem változott. Csak hogy ezuttal már *Andrija* felesége *Stana* (*Anasztázia*) volt az a bizonyos gonosz semmire való teremtés, a kinek ellenben a »prókátor« elnevezés annyira a szívére nehezedett, az maga a beszélő volt. — A mi azonban a panasz előterjesztése után következett, az sokkal rövidebben ment végbe, amit előtte való nap. A királyi jegyző ur egyetlen szó nélkül dobta ki a szobából úgy felét s ezért a fáradságáért még külön tételt sem ígatott be magának a költségek jegyzékébe.

A Lazot is a kapuban várták már ellenségei: *Andrija*, *Stana* és a hónapszámos. Lazo azonban korántsem suhogott fenyegetőleg az ostorával. Sokkal nagyobb gondolt: leugrott a kocsirol és olyan nyaklevest mért *Andrija* tarkójára, hogy még egy töröknek is elég lett volna a másvilágra.

— Hohó! — Gondolkodott *Andrija* ma-

gában. Most már nem botorkálunk többé az ügyvédhez, hanem inkább a járásbíróhoz.

S úgy is tett. A bíró ur alig két órai ácsorgás után csakugyan maga elé eresztette *Andriját*.

— Mit akarsz? kérdezte emberünkötől.

— Hatalmas ur, a mi apánk . . .

— Sohse háborgasd nyugalmát! Inkább add elő röviden és világosan, hogy mi a bajod?

Andrija még valami tizenötször megkísérelte, hogy az apjától kezdve vezesse le a beszéd fonálát, de hasztalan. Végre kibökte az igazi tényállást, hogy testvére neki tegnap egy hatalmas pofont adott.

— Hm! — Csóválta fejét a bíró. — A te testvéred tehát pofont adott neki?

— Kinek, neki?

— Hát az apádnak, mint magad is mondd!

— Dehogy, hatalmas ur! Nekem adta ő a pofont.

— Fogd be a szád, fiu! Ugy látszik, meg vagy háborodva. Hogy pofozhat meg téged az apád, aki már a sirban van?

— Dehogy is hatalmas ur! Testvérem Lazo pofozott meg engem.

— Mi köze ennek az apád hol'testéhez, ha szabad az urat kérdezni? kérdé a bíró mérgesen.

— Semmi hatalmas ur, semmi! Lazo megvert s én ezért beperelem.

— Hát Lazo már meghalt?

— Nem hatalm . . .

— No hát?

— Én egy szóval sem mondtam, hogy valaki meghalt, ámbár az apám csakugyan . . .

— Ugy hát apád még él? Hisz az előbb azt mondtad, hogy meghalt!

— Bizonyosan, hogy meghalt! De ez nem tartozik a dologra és semmi köze neki most hozzá. A testvérem, a ki életben van s a kit Lazonak neveznek, vert meg engem s őt akarom perelni.

— No csak hogy kitaláltad már! Miért nem beszéltél mindjárt világosan? A dolog e szerint úgy áll, hogy testvéred téged felpofozott. S te nem adtad vissza neki a pofont?

— Nem én, hatalmas ur!

— És miért nem? — kiabált a bíró.

— Egy kicsit erős ember! — válaszolta *Andrija* nagy zavarral.

— Ugy? Hát tán én menjek neked segíteni? Kitakarodj innen, mert különben a pandurokkal segítetek ki az ajtón, úgy hogy lepedőben viszik haza a csontjaidat! Még csak az kellene, hogy minden jött-ment rongyos paraszt emberért ultra keljek, töressem magamat és helyszíni szemlét tartsak. Igen, csak még ez hiányzana! Tovább egy házzal!

Andrija vette kalapját és kikotródott az irodából. Mikor nyikorgó kocsián hazaérkezett, az égnek emelte csutoráját, még egy hosszú kortyot huzott belőle s azután komolyan megesküdött, hogy ezentul békében él a testvérel.

Mangra Vazul az új püspöki helynök.

Nagyvárad, május 5.

Aradról jelentik nekünk telefonon, hogy a gör. keleti zsinat ma tartott ülésén Mangra Vazul a tulzó románok vezérét 30 szavazattal nagyváradai gör. kel. püspöki helynöknek választotta meg.

Minthogy ez a hírhedt ur ide kerül közénk propagandát csinálni a bihari békés nemzetségek között tulzó elveinek, megbontani az eddigi jó egyetértést, felszítani a nemzetiségi tüzet, időszerűnek tartjuk megválasztása alkalmából elmondani egyet mást a Goldis püspök mandatóriusának viselt dolgairól.

Hát bizony a Mangra szédítő karrierje ismét bebizonyítja a magyar közmondást, — *kéz kezet mos.* Mangra Vazul a püspöki választásoknál paktált a Goldis párttal, a tulzók tábora által kikialtatta Goldist aradi püspöknek és most mint a ki dolgát jól végezte, — várta a jutalmat, a mi most be is következett, mert Goldis püspöknek, a magyar kormány kegyeltjének kezéből elnyerte a nagyváradai helynökséget.

Oh mert a kormány kegyeltjére nézve nem volt az legkevésbé sem kompromittáló, hogy a legdühösebb román tulzókkal paktált. Az ő feje alja igen jól volt megvetve. A magyar sajtó nagy részének dühös szimpáthiájával dolgozott, ő mindig jó magyar hazafi, amolyan »megbízható oláh« bárminő körülmények közé jusson is, bármit kövessen is el. A mikor Mangra táborával hozzá hajolt, azt mondták Mangráról, hogy »vezekel«, Goldisról pedig, hogy »hódit« hazafias elveinek híveket. Az a hizelgés a mit a magyar sajtó egy bizonyos része véghez vitt heteken át Goldis Józseffel szemben, szinte gyanus kezdett lenni, mert nem tudott mértéket tartani. Miért volt mind ez? Talán olyan nagy szükség volt a dicséretre? És csudálatos, hogy a hangulatot csináló gárda szervezése Nagyváradon történt és szálai innen indulnak ki mind a mai napig.

Ez az erős gárda vitte ki azt, hogy a Goldis püspök hazafias reputációján mitsem rontott a tulzó románok vezérével való cimboraság.

A mikor tehát Goldis ellenjelöltjei elhullottak az abnormisan megnőtt nagy párttal szemben, Mangra Vazul nagyváradai helynökségének ügye meg volt pecsételve. Mangra előkelő állásra jutott a zsinatokon, Goldis püspöknek jobbkéze lett. Ő gerálja magát mindenütt, ő viszi a szót mindenütt pártja nagy öröme. Nagy agitáló képessége, folyton praktikaló természete, ravaszsága, a melylyel a zsinati pártokat uszítani tudja egymásra, kiválóan képessé teszik őt a vezérszerepre. — Emellett igen hatalomra vágyó, hanem ezt a jobbik természetét Goldis püspök még sem tudta volna kielégíteni, ha előbb el nem simítja Mangrának egy, már 7 év óta huzódó fegyelmi ügyét.

Mangra ur ugyanis egy időben annyira kimutatta foga fehérét, hogy a fölszított nemzetiségi gyűlöletből Arad abban az időben állandó *utcai tüntetések színhelye* volt. A nagy fokra emelkedett izgalomnak csak az vetett véget, hogy az akkori kultuszminiszter rendeletére Metianu püspök Mangra Vazul tanári állásától az állam és magyar nemzet ellenes izgatás miatt fölfüggesztette. Es most Goldis püspök hálából teljesen kimosta Mangrát a fegyelmiből.

Ez a nagymosás a zsinat tegnapi gyűlésén ment végbe és szerfölött merészen, úgy, hogy mindenki azt hihette, hogy a ki me-

részen beszél, annak igaza is van. Goldis püspök ugyanis megdicsérte Mangrát, a kit abban az időben ő és hívei is elátkoztak tulzó magatartásáért. Hanem a választás után már egészen más nézetük van arról a fegyelmiről, az ugyanis szerintök csak a Mangra ellen indított bajsa eredménye.

Mi nem láthatunk olyan messzi, nem tudhatjuk, hogy mi folyik ottan, de azt országvilág tudja, hogy Mangra Vazul a *magyarság legádázabb ellensége*, a kinek úgy papi, mint társadalmi és publicisztikai működése oda irányult, hogy a magyarságot bántsa, rágalmazza, nevét gyűlöletessé tegye a külföld előtt. És most a kormány kegyeltje, Goldis püspök Mangrát juttatja a választási számlája kifizetéséül a nagyváradai gör. kel. helynökségre.

Mi jót várhatunk még ezután Mangra Vazultól, ha meg nem becsüli magát köztünk?

Arad, május 5. Az aradi gör. keleti román zsinat nagyváradai gör. kel. püspöki helynöké Mangra Vazul választotta. Mangra 30 szavazatot kapott, míg *huzsan* üres szavazólapot adtak be.

A városház és Szent László-templom építése.

Részletesen ismertettük Sztarill Ferencz építésznek azon életrevaló tervét, hogy a városházát a Sas szálloda helyére építsék. A régi reáliskola helyére pedig egy diszes és tágas templomot emeljenek a már nagyon is szűknek bizonyult Szent László-templom helyett.

A városi tanács kedvezően fogadta a tervet s elhatározta, hogy a nagyváradai I. sz. káptalanhoz, mint az újvárosi plebánia templom kegyurához átiratot intéz, a melyben arra kér nyilatkozatot, hogy hajlandó-e föl káptalan a templomot felépíttetni.

E tárgyban tegnap a következő átiratot intézte a városi tanács nevében a polgármester a káptalanhoz:

Nagys. és föltisztelendő lat. szert. káptalannak.

Ösmeretes a nagyságos és föltisztelendő káptalan előtt azon körülmény, hogy közigazgatásunk az egyes városi hivatalok szétszórt elhelyezése folytán minő nehézségekkel küzd; tudva van az is, hogy ezen bajon segitendő, az új városház felépítése tervbe vétetett s ennek felépítése helyéül a régi reáliskola s ezzel szomszédos községi elemi iskola telke lett kijelölve; felszínre került azonban oly megoldási mód is, mely szerint az új városháza a »Fekete Sas« szálloda helyére építenék, a régi reáliskola telke pedig a már igen szűknek bizonyult »Szent László-templom« elhelyezésére s fölépítésére engedtetnék át.

Az új városház fölépítése nemcsak adminisztrációknak, hanem városunk felődésének történetében nevezetes lépést képez s ha az olyképen oldható meg, hogy más szépzéti és közforgalmi tekintetből megoldásra váró kérdéssel kapcsolatba hozva, nem csupán az adminisztráció nehézségeinek megszüntetését, hanem a szépzéti és közforgalom akadályának elhárítását is eredményezheti: úgy ezen megoldási mód sikerre juttatása érdekében tárgyalást kezdenünk s kivihetőségére nézve meggyőződést szerezni kötelességünk.

Kétségtelen tény az, hogy a Szent László-templom jelenlegi elhelyezése szépzéti és közlekedési szempontból kifogás alá esik, — valamint kétségtelen az is, hogy a jelzett templom kicsinyiségénél fogva a hívek befogadására elégtelen; amannak elhárítása városunk minden polgárának törekvését kell, hogy képezze, emez a hitélet fellendülésével állván kapcsolatban, a nagyságos és föltisztelendő káptalan, úgy is, mint a templom kegyura előtt közömbös nem lehet.

Midőn ez ügyben tanácskozva elhatároztuk, hogy a nagyságos és föltisztelendő káptalan megkérdezzük arra nézve, hogy az esetben, ha a városházát nem a régi reáliskola telkének igénybe vételével építenék fel, hanem ezen telket a Szent László-templom áthelyezésére s megfelelő nagyságban leendő felépítésére engednék át, ezen szempontok lebegtek előttünk és így bizvást vetjük fel ezen nagyfontosságú kérdést, mely úgy a nagyságos és föltisztelendő káptalantól, mint városunktól jelentékeny áldozatot követel.

Tisztelettel felkérjük tehát, miszerint a Szent László-templomnak a régi reáliskola helyére leendő átépítésének kérdését tanácskozás tárgyává tenni s elhatározását velünk mielőbb közölni sziveskedjék.

Nagyvárad, 1900. . . . .

ÚJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 6. A nőegylet közgyűlése.

Május 19. Esküdtészeki tárgyalás.

* A főispán Budapesten. *Beöthy* László főispán jelenleg Budapesten időzik.

* A honvédek nagy napja. *Csesznák* Benő tábornok honvéd kerületi parancsnok tegnap a Fácános mellett szemlét tartott a 4. honvéd gyalogezred fölött. Ma délben a honvéd tisztikar a tábornok tiszteletére diszebédet ad a Széchenyi szálloda éttermében. A tábornok hétfőn fog eltávozni városunkból.

* *Munkácsy-gyász.* Tegnap déli 11 órakor értekezet volt a közoktatásügyi miniszteriumban *Wlassics* Gyula miniszter elnöklete alatt. Az értekezetlen az akadémia, a képzőművészeti társulat, a nemzeti szalon és a sajtó nagy számban volt képviselve. Bejelentették, hogy a holttest ma délben érkezik a fővárosba. Az értekezet elhatározta, hogy a holttestet a pályaudvaron hagyják és a képzőművészeti társulat tagjai éjjel fáklyafény mellett fogják a műcsarnokban föllállított ravatalra vinni és ott elhelyezni. A képzőművészeti társulat teljes számban a holttest elébe utazik, egész a határállomásig. A ravatal a műcsarnokban lesz föllállítva s miután a gyászpompá kifejtéséhez a csarnok előtti térség kevésnek bizonyult, a kocsi-ut egy részét is elfoglalják. A ravatal föllállítási, illetve diszítési munkálatokkal *Strobel*, *Lechner* és *Fadrusz* szobrászok bizattak meg. *Fadrusz* bejelentette az értekezetnek, hogy a munkát utólagos jóváhagyás reményében már pénteken megkezdtek s késő éjjelig dolgoztak. A ravatalnál a képzőművészeti társulat tagjai diszorséget fognak állani. A kormány részéről *Wlassics* miniszter fog a ravatalnál beszélni. Kivüle még *Hoch* János és *Berzeviczy* s a képzőművészeti társulat két tagja mond bucsuzató beszédet. Az értekezet elhatározta, hogy a sajtó útján és plakátokon felszólítja a főváros lakosságát, hogy házaikat gyászlobogókkal diszítsék. A temetés *szerdán délután* fog végbemenni.

* 10.000 korona egy viczinálásra. A Szilágy-Somlyó-margittai vasut létesítése alkalmával hozzájárulást szavazott meg Nagyvárad városa. A vasut igazgatósága most kérte a várost, hogy a megszavazott hozzájárulási összeget juttassa kezeikhez. A tanács törzsrészvények ellenében 10.000 koronát utalt ki a vasut részére.

* **A kath. kör dalárdája** már több igen szép férfiak betanulását kezdte meg. A próbák hétfőn és csütörtökön este 7-től 8-ig tartanak, melyekben minél nagyobb számban való megjelenésre kéri a t. tag urakat a vezetőség.

* **A miniszter vetto-ja.** Nagyváradi közgyűlése elhatározta, a tanács javaslata ellenében, hogy a színház környékén levő új utcákat és a fő-utcát teljesen aszfalttal burkoltatja ki. Ezáltal rengeteg költség szakadt volna a város nyakába. Steiner M. Albert több bizottsági taggal meglebbeztek a közgyűlés ezen határozatát s a miniszter a felelősségnek helyt adott és a közgyűlési határozatot feloldotta. A leiratban hangsúlyozza a miniszter, hogy a közgyűlés nem vette figyelembe a város viszonyait s ok nélkül óriási költségbe ment bele.

* **Államsegély a városnak.** A múlt évben Sipos Árpád dr. az iskolaszék derék elnöke, javaslatot terjesztett be a törvényhatósági bizottsághoz, hogy tegyen előterjesztést az iránt, hogy a miniszter adjon 12000 koronát államsegély címen az iparos tanonciskola céljaira. A tanács kifejtve ez iskolának üdvös hatását, kérte a minisztert az említett segély megadására. Most érkezett a városhoz a miniszter leirata, a melyben azon intéssel, hogy jövőre idejében adja be a hasonló természetű kérelmét, tudomására adja a városnak, hogy 6000 koronát ez évre segély címen kiutalt.

* **Deputáció a miniszterhez.** A Fekete-Körözs vízzabályozó-társulat kóti csatornája ügyében a Sebes Körözs-társulat nagy akciót tervez, körlevélben értesíti az érdekelt községeket arról, hogy a közigazgatási fórumoknál a társulat igaza nem nyert, különben is az írásra nem sokat adnak a hatóságok. Ezért a társulat monstre-küldöttséget vezet a földmivelésügyi miniszter elé, elmondja ott igazait s orvoslást kér. A feltűnő, erőteljes hangon megírt memorandum elmondja, hogy a Sebes-Körözs-társulat 10 milliót érő befektetését veszélyezteti az új csatorna, sőt a töltésen tervezett új vasutat is. Nagyváradnak pedig halállományát veszi el a csatorna. Ezért az érdekelt községek képviselőiből álló küldöttség megy a miniszterhez s *Pekanovits* Imre ig. főmérnök felkérte Nagyváradi város tanácsát, hogy a város képviselőivel vegyen részt a mozgalomban, mely a fenyegetett vidék veszedelmének elhárítását tűzte ki célul.

* **Marad a sertésvásár a régi helyén.** A földmivelésügyi miniszter tudvalevőleg megengedte Nagyváradi városának, hogy ez évi május 1-ig a régi sertésvásártéren tartassanak meg a sertésvásárokat. Mivel az új sertésvásártér kérdése eldöntetlenül hever a miniszteriumban, a városi tanács felterjesztésben kérte a minisztert, miszerint ez évi december hó 31-ig engedje meg a régi sertésvásártér használatát. A földmivelésügyi miniszter megengedte, hogy a folyó év végéig a régi sertésvásártéren tartsák meg a sertésvásárokat.

* **Megérdemelt jutalmazás.** A városi levéltárnok fizetése eddig 600 korona volt. Szücs István levéltárnok 200 koronát kér a fizetéséhez kiutaltatni. A tanács javasolja ezt a közgyűlésnek; Szücs István érdemeire tekintettel.

* **Árlejtések a városnál.** A városnál a jövő hét elején többrendbeli árlejtés lesz. Május 7-én a színház körüli aszfalt és vízvezetéki munkálatokra, május 8-án pedig az új Bazár épületben levő lakások bérbeadására tartanak árlejtést.

* **A Kath. Legényegylet** róm. katolikus tagjai ma reggel fognak járulni a husvétii sz. gyónás és áldozáshoz a Sz. László-templomban. A 7 órai misén az egylet énekkara fog énekelni, mise után pedig a Kath. Legényegylet helyiségében fognak összegyűlni a legényegylet tagjai közös reggelire.

* **Nem lesz új honvédlaktanya.** A fő-utcai honvédlaktanya kitélepitését a honvédelmi miniszter az ősszel elhatározta, a város pedig itt is leróta köteles áldozatait, adott ingyen területet, csatornát, földet. S a honvédlaktanya még se épül a hadapródiskolához vezető uton. A miniszter ugyanis nem ad rá pénzt s most más vállalkozót keresnek a ki a laktanyát a kincstár számára felépítse. A város aligha lesz erre hajlandó, ha csak azt a bért nem adja meg a honvéd kincstár, a melyet Budapesten fizet a laktanyáért. Egyébként pedig sajnos, — marad minden a régieben.

* **Óvodai bizottság.** Az új állami óvodák felügyeletére a vallás-és közoktatásügyi miniszter óvodabizottságot szervezett s elnökévé Sipos Orbán kir. tanfelügyelőt nevezte ki. A bizottság tagjai Nagyváradi előkelő urasszonyai.

* **A város alapítványa.** A város által Budavár bevételének 50 éves évfordulója alkalmából a 48-as honvédek felsegélyezésére tett alapítványának kamatai kiadása tárgyában ma határozott a tanács. Ezuttal a biharmegyei és nagyváradi 48-as egylet ajánlata folytán *Kriszta* Miklós és *Papp* József helybeli lakosok, a kik 1848-ban számos csatában vitézül harcoltak, kapják meg az alapítvány kamatait.

* **Halálozás.** Biharvármegye tisztikarának gyásza van, *Rezey* Gusztáv árvaszéki ülnök tegnap délután elhunyt. Temetése holnap délután lesz. A család által kiadott gyászjelentés a következő: Özv. *Rezey* Gusztávné szül. királydaróczi *Poynár* Gabriella egy maga mint fia *Gusztáv*, valamint az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a szerető férj, a legjobb atya, testvér, illetve rokon *Rezey* Gusztáv biharmegyei árvaszéki ülnök f. évi május hó 5-ik napján d. u. fél 4 óraker elelte 51-ik, boldog házasságának 24-ik évében rövid szenvedés után az Urban jobblétre szenderült. A megboldogult hült tetemei f. hó 7-én d. u. 3 óraker fognak a gör. kath. egyház szertartása szerint Nagy-Körözs utca 570 sz. halottas háztól az újvárosi központi temetőbe, örök nyugalomra tetetni. Nagyváradi 1900 május 5. Áldás és béke lengjen drágai porai felett.

* **A magyar tanszeripar.** A szegedi tanterület főigazgatója: *Flatz* Bonifác az Országos Tanáregyesület Közlönyébe a magyar tanszeriparról hosszabb cikket írt, melyben azt fejtegette adatokkal bizonyítva, hogy igazi magyar tanszeripar nincs és így a magyarországi iskolák kénytelen-kelletlen e téren is külföldi iparcikkekre szorulnak. E közleményt több napilap átvette, ami arra indította az *Országos Iparegyesületet*, hogy a közönség tájékoztatására e kérdést egy szakértekezleten megvitassa. Az értekezletet, melyben az iskolai szerek készítői, elárúsítói, továbbá a tanügyi körök képviselve voltak, ma tartották meg.

Az értekezlet pontról-pontra tárgyalta dr. *Flatz* cikkének állításait és hiteles adatokkal konstatálta, hogy ezek az állítások túlnyomó részben a viszonyok teljesfélreismeréséből erednek. Így konstatálta az értekezlet, ami különben köztudomású, hogy a magyar *papírgyártás* teljesen versenyképes; *czeruza* szintén igen jó minőségben kapható, sőt a magyar *iróngyár külföldre* is sokat szállít; *magyar toll* különböző minőségű van, még pedig egészen a legfinomabb minőségű, ellenben *Ausztriában* (ahonnan a legtöbb magyar ember vásárolja az író tollát) csak *angol gyártmányt* hoznak forgalomba; a *magyar tinta* pedig egyenesen világhírű és Európa összes országaiban el van terjedve; *tollszár* szintén készül itthon szép is, jó is, olcsó is; nemkülönben *könyvestáska*, *rajztábla*, *térkép*, *földgömb*; *krétát* pedig annyit készítenek, hogy nem is tudnak tudni rajta.

Készülnek ezenkívül finomabb *fizikai szerek* is, de igaz, csak a mérsékelt kereslethez mért mennyiségben. Viszont azt is konstatálta az értekezlet, hogy a leghaladottabb ipari államokban sem készül *minden* iskolai szer, ami természetes is. Így többek között tollszár-gyár egész Európában csak három-négy van, ebből egy Magyarországon és Németországon is csak egy. Elhatározta az értekezlet, hogy a támadást visszautasítja és egyuttal felkéri az Országos Iparegyesületet, kérje meg a kereskedelemügyi miniszter utján a kultuszminisztert, hogy ő a tanügyi hatóságokat és iskolafentartó testületeket világosítsa fel a magyar tanszeripar valódi állapotáról és hívja fel őket, hogy ezt az iparágat tőlük telhetően támogassák. Az iparegyesület végreható-bizottsága az értekezlet határozatahoz hozzájárult és a határozatnak megfelelő felterjesztést intéz a kereskedelemügyi miniszterhez.

* **A lábbeli készítőik gyűlései.** A Nagyváradon létesíteni szándékolta cipő és csizmagyár ügye élénken foglalkoztatja a helybeli cipész és csizmadia iparosokat, akik a gyár fellátása esetén megélhetésüket veszélyeztetve látják. Az ipartestület kebelében fennálló bőripari szakosztály ma, vasárnap délelőtt tartja évi közgyűlését az ipartestület helyiségében, a melyen szóvá teszik a lábbeli gyár ügyét is. Délután 3 órára pedig egy előkészítő bizottság hívta össze gyűlésre a csizmadia és cipész kisiparosokat.

* **Letartóztatás a zálogházban.** *Gerdán* Mihály 22 éves gör. kath. hőkei lakos napszámoss tegnap délután a Kossuth-utcai zálogházba ment be egy aranygyűrűt becsapni. A becsapós nem igen ment simán, mert az üzlettulajdonos inkább *Gerdán* vizsgálta mint az aranygyűrűt, majd pár percz múlva így szólt hozzá:

— Mindjárt meg fogom nézni, hogy mit ér a gyűrű? — s átütent a szemben levő rendőrségre, a honnan egy rendőrtizedes azonnal átjött és bekísérte a gyűrűtulajdonost. *Gerdán* most előadta a gyűrű egész történetét. Néhány napja ő még Budapesten tartózkodott s Deme Károly napszámossnál volt a szállása. A kapott szállást aztán úgy köszönte meg *Gerdán*, hogy egy örizetlen pillanatban fölfeszítette Deme Károly ládáját s ellopott belőle egy fekete ruhát, több zálogcédulát, egy aranygyűrűt s hazazonázott vele Hőke községbe. A lopott tárgyakat már mind eladogatta, csak még az aranygyűrű volt hátra, a min azután rajta vesztett.

* **Felrobbant gőzhajó.** Nagy szerencsétlenség történt a Dunán tegnap reggel Duna-Földvár határában. A Duna-gőzhajózási társulatnak *Csongrád* nevű vontatóhajója több megmaradt uszályhajójával jött felfelé a Dunán. A mikor Duna-Földvár határába ért a hajó, gőzhengere iszonyu durranással szétrobbant, felszakította a hajó fedélzetet és a két oldalfalat szétroncsolta. A véletlen csodája hogy a gépkezelő és gépész, valamint a fűtők csak csekély sérülést szenvedtek, s a kapitány intézkedése folytán az összes hajószemélyzettel azonnal a mentőcsónakba ültek és parthoz eveztek. A megsérült hajó öt percz alatt elsüllyedt. Az uszályhajók köteleit rögtön elvagdosták és miután megszabadították az elsüllyedt hajótól, a Duna közepén lemacskázták. Szerencsére emberéletben nem esett kár.

* **Elfogott leánykereskedő.** Jó fogást csinált az erdélyi határszélen működő csendőrség. Egy rég keresett veszedelmes lélekű sikerült kézrekeríteni. A prázsnári csendőrség két tagja a romániai határszélen portyázott. Utközben két férfi és hat székely leány közeledett feléjük, kiket igazolásra szólítottak fel. Mialatt egyik férfi zsebében kotorászott, hogy iratait elővegye, a másik megugrott és futással akart menekülni. Az egyik csendőr azonban utána iramodott és sikerült is elfognia, mielőtt még a román határt elérhette volna. Megmozgatásuk alkalmával kiderült a náluk talált levelekből, hogy az egyiket *Schram* Ignác, a másikat pedig *Joveszku* Izraelnek hívják. *Schram* magyarországi, *Joveszku* pedig román.

niai illetőségű s mindkettő veszedelmes leánykereskedő, a kik már évek óta rendszeresen üzik a leánykereskedést. Az elfogott leánykereskedőket a velük volt leányokkal együtt be-kisérték a szolgabíróshoz. A román határ-őrség úgy látszik, segédkezet nyújtott az elcsábított leányok átbecsajjtásához, mert Jovesz-kunál talált egyik levél arról tanuskodik, hogy Joveszku már várták a határon honnan szabadon mehetett volna az ország belsejébe. Az elfogott leányokat szabadon bocsajjtották.

* **A kis Robinsonok.** Ez alatt a czim alatt megirtuk, hogy a Barczay-utczai gymná-sium három tanulója eltűnt szüleinek a laká-sáról. Akkor az a gyanu merült fel, hogy a 15 esztendőes gyerkőczök Amerika felé vették utjokat. Az egyik közülök *Fried* Izidor a fő-vezér és uti marsal, már megkerült. A fiut már a rendőrség csipte el, a mikor hajóra akart szállni. Azt mondta, hogy két társával együtt Transzválba akart utazni, a hol a búr hadse-regben akartak miut önkéntesek harcolni. A fiumei rendőrség táviratilag értesítette a fő-kapitányságot a fiu letartóztatásáról a mely viszont a gyermek szüleinek vitte meg az örömhirt. A kis Izidor édes anyja tegnap reggel elutazott Fiuméba, hogy a szökevényt átvegye. Két társáról eddig nem érkezett hír.

* **Megölte a szeretőjét.** Csuron véres gyilkossági eset történt e hó 23-án. *Kapus* Antal csuri legény, már egy év óta vadházasságban élt *Tömöri* Julis fiatal özvegy asszonnyal. A legény törvényes házasságot ígért az asszony-nak s csupán arra vártak, hogy *Kapus* átmen-jen a katonai sorozáson, hogy nősülési engedélyhez jusson. A mult hó végén megtartott sorozáson azonban *Kapust* benne fogták kato-nának. Mikor *Tömöri* Julis meghallotta, hogy *Kapus* benne maradt katonának, összepakolta a holmiját és már *Kapus* utóbb azt is meg-tudta, hogy a hűtlen asszony mással akar összeállani. E miatt aztán felkereste az asz-szonyt és megkérdezte tőle, igaz-e, hogy más-sal akar összeállani? Az asszony ezt nem ta-gadta, mire *Kapus* revolvert rántott elő s az asszonyt kétszer mellbe lölte. Mikor az asz-szony elesett, akkor önmaga ellen fordította a fegyvert. *Tömöri* Julisnak az egyik lövés szívé-t furta keresztül és rögtön meghalt. *Kapus* sé-rülése azonban nem életveszélyes s rövid idő alatt ki fog gyógyulni. Lesz drága dolga a fe-hérvári esküdtszéknek.

EGYESÜLETEK.

A Bihar megyei és Nagyvárad Nő-egylet választmánya tegnap d. u. az Erzsébet árvalányházban rövid értekezletet tartott özv. br. *Gerliczy* Félixné elnökle alatt. Elnöknőn kívül jelen voltak: *Sokollné* Wildburg Sylvie bárónő, özv. *Grunvald* Henrikné, *Mezey* Vilma, *Batig* Ferenczné, *Arany* Sándorné, *Knapp* Fe-renczné, *Nyiry* Györgyné, *Dús* Lászlóné, dr. *Potássy* Jánosné, *Sal* Ferenczné, *Kunyhósy* Jánosné stb. Az értekezleten a mai közgyűlés tárgysorozatát állapították meg és a választ-mány évi jelentését.

A »Kereskedelmi Csarnok« köz-gyűlése. A „Nagyvárad Kereskedelmi Csar-nok“ f. évi május hó 20-ik napján délután 3 óraker tartja meg 31-dik rendes évi közgyű-lését házában dísztermében, melyre a társulat rendes és szavazati joggal bíró tagjai ezennel meghivatnak. A közgyűlés tárgyai:

1. Évi jelentés.
2. Az 1899. évi zárszámadás.
3. Indítvány a felső kereskedelmi iskolá-nak az országos nyugdíjintézetbe való belépése tárgyában.
4. Nyolcz választmányi tanácsosnak 3 évre, két választmányi tanácsosnak 2 évre és három számvizsgálónak 1 évre leendő választása.
5. Esetleg a választmány által ujabban előterjesztendő javaslatok.

Az alapszabályok 13. §-a értelmében, ugy cselekvu mint szenvedő választó-jogot csak azon rendes tag gyakorolhat, ki tagsági jár-u-lékaival hátrányban sincs.

Felkéretnek tehát a társulat azon tagjai, kik 1899. évi december 31-ig járó tagsági di-jaikkal hátrányban vannak, hogy tartozásaikat legkésőbb f. évi május 15-ik napjáig bezárólag befizetni sziveskedjenek, mivel e határidő el-mulasztása esetén a közgyűlést megelőzőleg három nappal kifüggesztendő választási-névjeg-y-zékbe felvétetni nem fognak. Nagyvárad, 1900. május 5-én. *Reismanm* Mór, elnök. *Várad* Mór, titkár.

Igazságszolgáltatás.

Ügyészségi megbizott. A m. kir. igazságügyminiszter dr. *Örley* György fővárosi gyakorló ügyvédet a budapesti kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbizottul kinevezte.

A mocsai emberkinzók. Két napi tárgyalás után ma délben hozott a mocsai ügy-ben végső ítéletet a kuriai harmadik büntető tanácsa. A komáromi törvényszék tudvalevőleg *Szabó* Kálmán volt mocsai szolgabíró három évi börtönre, hatvan forint pénzbüntetésre és öt évi hivatalvesztésre; *Molnár* Gedeon volt számvevőt három és fél évi börtönre s har-mincz forint pénzbüntetésre, *Göbl* Lajos föl-függesztett mocsai jegyzőt egy évi fogházra és hivatalvesztésre, végül *Czunyi* József mocsai községi bírót négy havi fogházra és hivatal-vesztésre ítélte. A győri királyi tábla *Szabó* Kálmán és *Molnár* Gedeon büntetését egy-egy évi börtönre, *Göbl* Lajosét három havi és *Czunyi* Józsefét egy hónapi fogházra szállította le. A kuria ma mindkét alsófoku ítéletet rész-ben megváltoztatta, a vádlottakat a súlyos testisértés büntette és *Göbl* a zsarolás vét-sége alól fölmentette, ellenben mind a négy vádlottat a hivatalos hatalommal való vissza-élés büntetésében, illetőleg vétségében bünösnek mondta ki s ezért *Szabó* Kálmánt két évi, *Molnár* Gedeont másfél évi börtönrel, *Göbl* La-jost négy havi és *Czunyi* Józsefet két havi fog-házzal sújtotta.

Hétszer a fegyházban. *Stramnitzer* József a legapróbb gyermekkorá óta zsebtolvaj, soha más becsületes mestersége nem volt. Már tíz esztendőes korában a mások zsebében koto-rászott s azóta hétszer ült a fegyházban. Ren-desen a vasuti pályaházakban keresi áldozatait, hol a vidéken, hol Budapesten, hol Bécsben. Legutóbb hat évet töltött a fegyházban s a jó-madár ma újra a vádlottak padján ült.

A folyó év februárjának egy estélyén a keleti pályaudvaron próbált *Stramnitzer* sze-rencsét. De nem a legjobban sikerült a ki-rándulása. Mindössze 3 forint 30 krajczár volt abban a kis bugyellárisban, a melyet a *Kohn* Hermanné zsebéből csent ki. *Szabó* Péterné látta is, amint a tárczát kiürítette s aztán el-dobta. Persze azért ma tagadott *Stramnitzer* s csak abban érezte magát bünösnek, hogy a kiutasítás daczára is visszatért a fővárosba. *Tóth* Ernő kir. táblai bíró hiába próbálta a gonosz embert beismerő vallomásra bírni, *Farkass* Gyula kir. ügyész pedig megvádolta, ekkép okoskodván:

— Hétszer ült már *Stramnitzer* fegyház-ban s ez is csak azt bizonyítja, hogy csakugyan elkövette a zsebtolvajlást.

A védő, dr. *Iauber* Leó erre így vágott vissza:

— Ebből inkább az ártatlanságára lehet következtetni, mert ha kétszer volt javítás alatt, hát azt kell feltennünk, hogy megjavult s nem lopott újra

A törvényszék azonban nem így gondolko-zott, mert három évi fegyházzal sújtotta a ja-víthatatlan zsebmetszőt.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Harmathy* Károly.

416. *Popa* Mihály lopás — helybenhagyva.
417. *Kohn* Sámuel lopás — megváltoztatva.
426. *Kohuf* Györgyné testisértés helyben-hagyva.
439. *Böszörményi* Ferenczné lopás — részben megváltoztatva.
440. *Borsi* Sándor becsület sértés — feloldva.
451. *Müller* András súlyos testi sértés — helybenhagyva.
498. *Czigel* Miksa rágalmazás stb. — hely-benhagyva.
512. özv. *Gaál* Antalné sikkasztás — hely-benhagyva.
684. *Tyirla* Mihályné súlyos testi sértés, lopás — részben megváltoztatva.
839. *Fazekas* Imre becsület sértés stb. — rendelet.

Előadó: *Bige* Gyula.

- 5606 *Rabai* Bálint sikkasztás — vissza-utasítva.
5641 *Iga* Ilie hat. ell. erőszak — helyben-hagyva.
5646 *Hodoró* Sándor becsületsértés — vissza-utasítva.
5709 *Ferencz* Floare lopás. — helyben-hagyva.
5734 *Bettelheim* Imre és társa magánokirat hamisítás — feloldva.
5770 *Mirór* Mikuláj lopás — helyben-hagyva.
5592 *Enyedi* Sándor közösend ell. kihágás — részben megváltoztatva.
5667 *Ursz* Jánk testisértés — helyben-hagyva.
5747 *Murányi* Lajosné rágalmazás — hely-benhagyva.
5748 *Ferencz* Floare lopás — helyben-hagyva.
5749 *Such* Mihály testisértés — helyben-hagyva.
9 *Robicsek* Lajos közösend ell. kihágás — részben megváltoztatva.

Előadó: *Dr. Marienescu* Athanás.

- 599 *Hulker* Vasziliené — *Hulber* Vaszilie — helybenhagyva.
613 *Szvák* Mihály — *Valkovszky* Lsu-zsánna — helybenhagyva.
614 *Veigler* Mihály — *Bakó* Juliánna — helybenhagyva.
689 *Varga* Erzsébet — *Puskás* Lajos — hely-benhagyva.
702 *Butár* Manole — *Dalka* Zsuzsánna — helybenhagyva.
703 *Vesovszky* József — *Geczky* Kle-mentin — helybenhagyva.
710 *K. Szilasi* Imre — *Versenyi* Zsófia — helybenhagyva.
712 *S. Juhász* Eszter — *S. Juhász* Lajos — helybenhagyva.

Előadó: *Dobosfy* Alajos.

131. *Iritz* és *Pollák*, *Takács* Mihály örök. — helybenhagyva.
499. *Köröcsi* János özv. *Guttman* Leopoldné — részben megváltoztatva.
538. *Schütz* Ádám özv. id. *Schmidt* Györgyné súlyos testisértés — részben megváltoztatva.
1150. *Békés* megyei tkptr. *Croll* Demeter — helybenhagyva.
1163 *Veitzeó* János *Ortutay* Béla — rendelet.
1185. *Katz* Andor *Kugler* Antal s neje — rendelet.
1232. Magyar gyapju és szallag gyár részvény-társaság *Beneckzy* József és neje — helyben-hagyva.

TANUGY.

Elnökválasztó gyűlés a »Tanítók Körében.«

A Tanítók Körében tegnap d. u. 5 óraker elnökválasztó gyűlés volt. Ott voltak: *János-házy* János alelnök elnökle alatt *Réz* Mihály,

Katona Bálintné, Gasperik Lajos, Domokos Andor, Virányi Győző, Magdits Károly, Balogh Károly, Réz Mihályné, Békési Jánosné, Makay Katalin, Varga Teréz, Rózenbergné Flesch Deborah, Reich Gizella, Schlésinger Márk, Schön Adolf, Kohn Etel, Bitzó János, Gábel Jakab, Istvánfy József, Bérczi János, Vaday József, Számborovszky Rezső, Szabó Sándor, Csordacsics Ferencné és Bodnár János.

Az alelnök eladja, hogy Stark Gyula magánügyeire való hivatkozással az elnöki állásról lemondott; daczára annak, hogy a választmány a lemondást nem fogadta el, hanem egy bizottságot küldött ki, a mely Stark Gyulát lemondásának visszavonására kérte, ő azonban ragaszkodván lemondásához, fölhívja a közgyűlést, hogy vagy kísértse meg a közgyűlést Stark Gyulát lemondásának visszavonására rábírní, vagy pedig tűzze ki az elnökválasztást.

Réz Mihály állott fel azután szólásra, kijelentette, hogy ő ismervén okát a lemondásnak, több ízben igyekezett rábírní Stark Gyulát lemondásának visszavonására, — ő azonban olyan határozott formában bejelentette, hogy lemondásához ragaszkodik, hogy a további lépések a közgyűlés részéről is sikertelenek maradnának. — Indítványozza, hogy a közgyűlés részéről is sikertelenek maradnának. — Indítványozza, hogy a közgyűlés köszönetének kifejezése mellett legnagyobb sajnálattal vegye tudomásul s tűzze ki az elnök választást.

Számborovszky Rezső kívánja a lemondó levél felolvasását.

A levél felolvasása után Gábel Jakab szólalt föl, kimondván, hogy ő kijelentette s jegyzőkönyvbe foglaltatta, hogy őt elmondott beszédében semmiféle szándékosság és célzatoság nem vezérelte s hajlandó most is, mint ezt már a vál. gyűlésen elmondotta, ugyanezt ismételtén kijelenti, azon föltétellel, hogy a közgyűlés már most záros határidő alatt kérje föl Stark Gyulát, — hogy férfias nyilatkozatával, a melyet a köz érdekében, a testületi szellem ápolása érdekében tett — elégedjék meg s a kör érdekében tartsa meg elnöki állását.

Szűcs Izso felszólalása után a közgyűlés elfogadta a Gábel Jakab indítványát s jegyzőkönyv kapcsán egy bizottságot küldött ki, a melyet megbízott, hogy a közgyűlés ezen határozatát dokumentálja a lemondó elnök előtt és őt lemondásának visszavonása mellett az elnöki szék azonnali elfoglalására kérje. — A bizottság tagjaiul fölkérte Szűcs Izso vezetésével Bérczi János és Számborovszky Rezső tagokat.

És ezzel a kör elment a satisfakció megadásában a legvégső határig s hiszi, hogy ezzel Stark Gyula is beéri és visszavonja lemondását.

A közgyűlés az elnök éltetésével ért véget.

A nagyvárad gazdasági ismétlőiskola.

Megemlékeztünk a múlt számunkban arról, hogy Nagyvárad város gazdasági ismétlő iskolát szervez. Az eszme élénk viszhangra talált az egész megyében különösen nagy tetszést szült Nagyvárad gazda közönsége és hegybirtokosága körében a kik a nagy áldozatokkal becsültetett rekonstruált szőlőtelepek gondozását most már szakavatott egyének által biztosítva fogják látni. Az iskolát, — a melynek oly alakban való létesítésén, a minő az egész országban nincs. — Nagyvárad buzgó tanácsa most dolgozik. — Sipos Árpád községi iskolaszéki elnök és Réz Mihály felügyelőigazgató ügybuzgalma hozzák létre.

Vaday József által fáradságos munkával készített tanterv általános bevezetése a következőleg hangzik:

Általános rész.

A gazdasági ismétlőiskolák részére kiadott miniszteri tanterv átlag 26 munkahetet vesz föl egy iskolai évre s így ez képezheti a természetes alapot bármely vidék gazdasági ismétlőiskolái részletes tantervének megkésztésénél, ezt vettem fel én is, e részletes tanterv összeállításánál. Szükségesnek láttam azonban az állami tanterv minimális óraszámát a

mi viszonyaink és a tárgyak fontosságához mérten 8—9 órában állapítani meg, mivel valószínűs gyakorlati kiképzést kevesebb idő alatt adni lehetetlen. A szőlőművelés, valamint a gyümölcskertészeti ismeretek gyakorlati elsajátítására heti egy, két órát tűzni ki: önámítás volna.

Félnapokban kell itt beszélni, mert ha a szőlőtelepen, vagy faiskolában vagyunk: egy félnap is gyorsan elrepül. Okvetlen szükséges azonban legalább ennyi, hogy idő legyen a szemléltetésre is, a próbálgatásra is, a gyakorlásra is.

Felállítandó gazdasági ismétlő iskolánk fő feladata gyakorlati munkásokat képezni az Érmellék szőlővidéke, első sorban pedig a nagyvárad szőlőterületek számára. E mellett a gyümölcsészet és konyhakertészet is igen szükséges tudnivalók.

Az általános időbeosztást tehát az iskola mindhárom tanfolyamán:

Gyakorlatra 1 félnap . . .	4 óra.
Gazdaságtan elméletre . . .	2 >
Számítan és közismeret . . .	2 >

Átlag hetenkint . . . 8 óra.

A gyakorlat a gazdasági szőlőtelepre, a faiskolába, vagy valamely konyhakertészeti telepre tett kirándulással csütörtök délelőtti, esetleg egész nap tartandó.

A gazdaságtan elmélete rendszerint csütörtök délután 2—4-ig, kedvezőtlen időjárás alatt délelőtti is 8—11-ig.

A számítan és közismeret szombat délután 2—4-ig tartható.

A részletes tanterv összeállításánál irányadó szempont volt, hogy egy évfolyam növendékeinek minden tantárgyat ugyanazon tanító fog előadni.

Kívánatos e mellett az is, hogy ugyanazon növendékeket mindhárom évfolyamon ugyanazon tanító tanítsa, mert csakis így kapcsolható össze a másik évvel stb.

Végül: feltétlenül szükségesek a szemléltető képek. Az amerikai és európai szőlőfajok színnyomatai. Pomológiai gyűjtemény. Rovar képek szőlő- és gyümölcsfabetegségek. Apró eszközök és gyűjtemények, kémiai szerek és anyagok, szóval a szemléltető segédeszközök fokozatos beszerzése kívánatos, valamint az is, hogy a szegény tanuló a szükséges tan- és olvasókönyvvel ingyen elláttassanak.

Amint az I. évfolyamot követő II. és III-ik évfolyamok is újabb tantervek alkalmazásával felállítatnak, szükséges lesz egy tanerőt az igazgatói teendők ellátásával is megbízni, hogy az egész szervezet egyöntetű, összhangzó működése, valamint az iskolaszék és a felügyelő igazgatósággal összekapcsolása biztosítva legyen.

Végül javaslatba hozom az alkalmazott tanítók részére a szükséges vezér és segédkönyvek valamint a tanulók részére szükséges olvasókönyveket.

A tanítók részére alkalmasak: Thormay Béla Vezérkönyv a gazd. ism. isk. vezetéséhez. Utmutatás a szőlőművelésre. Tormay: A magyar gazda kincsháza. Molnár: Gyümölcsfatermesztés.

A tanulók részére: Szőlőszeti olvasókönyv szőlőtermelő vidékek gazd. ism. isk. részére írta: Vaday József II-ik kiadás. ára 40 kr. Gazdasági ism. isk. könyve III-ik kiadás, 4-ik lenyomat 3949/1899. min. eng. írta: Vaday József, ára 50 kr.

ZENE és MŰVESZET.

A zeneiskola hangversenye. A nagyvárad zenekedvelők egyesülete által létesített és fentartott zeneiskola újabb hangversenyt rendez e hó 13-án délután 5 órakor a *Csarnok* nagytermében. E hangverseny lesz egyuttal a zeneiskola záró-ünnepélye. A szereplő növendékek az élvezetesen összeállított műsor keretében fognak beszámolni a folyó tanévben elért haladásukról. A 13 pontból álló műsor felőleli természetesen az intézet minden tanzakát szóló számok, együttesek és zenekari összejáték formájában. Az intézet tanárai kiváló buzgalommal készítik elő a hangversenyt s már az eddigi próbákból következtetve is nagy

lesz a siker. Különös élvezetet ígérnek *Womácska* József tanár tanítványai közül *Fényes Márthának* hegedű szólói, *Schwartz Juliska* zongora száma, majd a 30 növendékből álló vonós zenekar, a mely *Major I. Gyula* a kiváló magyar zeneszerző *Serenata*-jának gyönyörű *Gavotte*-tételét fogja előadni, ugyancsak érdekesnek ígérkezik a *Peiser Sarolta* zongorajátéka, a melyet a zenekar fog kísélni továbbá *Herncsirek István* tanár növendékeiből alakult zenekar produkciója.

A műsor a következő:

1. Major Gyula: *Serenata* op. 24-ből *Gavotte*. Előadják: I. hegedűn: Feinsilber Irén, Fényes Mártha, Fohn Ernesztin, Láposy Erzsike, Hirschmann Gyula, Leipnik Gyula, Steiner Emil és Stern József. II. hegedűn: Goldstein Aranka, Goldstein Erzsike, Voszka Jolán, Böszörményi Árpád, László József, Szemes Imre, Schreiber Lajos, Veisz Izidor és Veisz Manó. Mély hegedűn: Homonnai Albert, Cellon: Moess Károly és Fekete Zoltán. Nagybőgön: Hendel József és Szabó Sándor.

2. Fekete Ferenc: *Ábránd* a Hunyadi László című operából. Zongorán előadja: Békési Pirokska.

3. Schmidt J.: *Sonatine*. Zongorán 4 kézre előadják: Molnár Laura és Katona Ilonka.

4. Mendelsohn F. M.: *Symphonie III. számból* *Alegro un poco agitato*. Előadják hegedűn: Homonnai Albert, gordonkán: Moess Károly, zongorán 4 kézre: Hendel József és Schwartz Géza.

5. Abt Ferenc: *Gute Nacht, du mein herzige Kind*. Ábránd. Zongorán előadja: Rafael Irma.

6. *Magyar dalok*. Czimbalmón előadja: Perl Szeréna.

7. Heindenfelder J.: *Norvég posta*. Zongorán 4 kézre előadják: Bérczi Mariska és Bérczi Erzsike.

10 perc szünet.

8. Hencsirek István: *A vándorló cigányzenekar*. Egyveleg. Előadják: I. hegedűn: Aczél Ferike, Kánitz Dávid, Debreczeni Dezső, Szabó Ernő, Mártonffy István. II. hegedűn: Steiner Ervin, Fekete Béla, Diósi Mihály, Mártonfi Zoltán. III. hegedűn: Szathmáry Mariska, Jakabovits Ilonka, Glücksman Margit, Berger Emma, Schüch Dezső, Huszty Lajos, Diósi Andor, Réz István, Hummel Ödön és Kiss Ferenc. Mély hegedűn: Bumbera Imre és Kohn Márton. Gordonkán: Boleman Aurél, Réz László, Békési Leó. Nagybőgön: Szabó Sándor. Zongorán: Réthy Irén. Harmoniumon: Huszár László. Czimbalmón: Steiner Teréz és Perl Szeréna.

9. Sydney Smith: *Hangverseny ábránd* a *Büvös vadász* című operából. Zongorán előadja: Frantzely Gabriella.

10. Hubay Jenő: *Csárdás jelenet* *Helyre Kati* hegedűn előadja: Fényes Mártha.

11. Vomácska J.: *Valse de Concert*. Zongorán előadja: Schwartz Juliska.

12. Beriot Ch.: *Fantasia — Balett* 2. sz. hegedűn előadja: Feinsilber Irén.

13. Hummel J.: *Concertino*-ból utolsó tétel (Rondo). Zongorán előadja: Peiser Sarolta. Kiséri a vonós zenekar.

Belépti-jegy személyenként: felnőtteknek 1 korona, gyermekeknek 40 fillér, karzatjegy 20 fillér.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Franziából fordította: V. A.

28

Nem tudtam, hogy nem jegysem adta-e neki ezt a rendeletet; de mikor hallotta ezt, a pirvisszátér arcára. Atyja nem vett észre semmit és cseppet sem panaszkodott, hogy magánál találta Haristegh kapitányt. Mivel sohasem mi tudta történet köztem és leánya közt, a legkisebb gyanu nélkül hagyott ápolni, általa, mint egy irlgalmas testvér által.

Nincs rá szükség, barátom, hogy bizonyítsam, hogy ez jól megfelelt ennek és, hogy a gyógyulás óriás léptekkel haladt előre. Nyolcz nap alatt, már csak az az öröm ért, hogy párnámat igazgatta az én kedves urnóm. Hogy

viszonozta hálátlanágomat! Hányszor esküdtem meg neki, hogy nem hagyom el többet! — Ene maitia, kedves szerelmem, mondtam neki, lemondok harcias bolondságomról és örökre a tied leszek.

Lássa, milyen önző a szerelem, hogy áldozza fel magát a legelső kötelességet, a legszentebb érzelmeiket! Anyám 2—3 órányira volt tőlem, könnyen haza vitethettem volna magam; nem tettem. Megvártam, hogy félig felgyógyuljak s csak aztán kértem, hogy látogasson meg és akkor is arra kértem, hogy csak ritkán jöjjön Aguerría-ra. Az én jó anyám mindent megértett és nem panaszkodott.

Oda ültem az etheco-yasna asztalához és szerencsém volt, hogy a futárok hadnagya könynyűvért, jó fiu volt, mert már előbb Bayonne-ba kellett volna kísértetnie. Megelégedett avval, hogy szavamat adtam, hogy nem fogok elszökni. Gyógyulásom bevégeződött, engem egy északi városba kellett volna vinni, hogy onnan bellebbezenek.

Sokat beszélgettem Errecalde-dal és igyekeztem leküzdeni előítéleteit a károlypártiak ellenében. Az asztalnál elbeszélte velem Zumalacarreguy csatáit, melyek igen érdekelték őt. És a hős minden nagy tetténél kiáltá: — Ah! milyen tábornok! vagy pedig: A baszkok mindig a világ első katonái! — Gyakran mondta nekem: Ön azért harcol a Chiristinók ellen, mert baszk. Meg kell vallani, hogy ez a háboru becsületére válik törzsünknek. — Lassanként bele játszottam magam becsülésébe és majd meglátja ön, hogy mi történt.

Az ascain-i kerületi gyalogos csapat minden három hónapban változott. Kalandom után négy öt héttel egy másik tiszt jött az előbbi helyébe és az ascaini polgármesterhez lett becsatlósolva, ki tisztességnek tartotta ezt. Kapitány volt és rosszul nevelt szerencselovag. Mikor ezt láttam összerendeztem, mert kezében volt sorsom, de ha bosszantani akart engem, rosszul tette. Az első nap az asztalnál, azt hívé, hogy ezáltal kedvét keresi házi gazdájának, vagy megvetést tanusított a károlypártiak iránt. Errecalde-nak ez rosszul esett és szárazan mondta neki: — Uram, hihet egy öreg tiszt tapasztalatának, a baszkok talán hadseregünk legjobb katonái, épp úgy a spanyolok, mint a francziák. — Feleletül a kapitány gúnyosan vigyorgott, láttam, hogy Errecald összeráncolta szemöldökét. Vihar volt készülöben, mely nem késett kitörni.

A kapitány — Lacaze-nak hívták — látván, hogy egy igen csinos lánnyal van egy fedél alatt, egész természetesnek találta, hogy udvaroljon neki, mint egy pinczérnőnek. Paulának néhány kevésbé ügyes bókot adott, mit ez látszólag nem vett észre. Lacaze nem ijedt vissza és, hogy még rábeszélőbb legyen, egy szép regelen szavaihoz még nem tudom miféle tagjártatást is csatolt. Képzelteti, mitéle választ kapott Errecalde kisasszonytól; de a kapitány rosszul számított, mert a véletlen úgy akarta, hogy a szoba ablaka (itt ez volt,) hol hódítását megkísérelte, nyitva volt és mi, Errecalde és én a kertben voltunk három lépésnyire az ablaktól. Hallottuk ezt az utálatos jelenetet és mindketten siettünk a szobába. Ki volt kettőjük közül jobban meglepve, nem tudom. De Errecalde mégis erőt vett magán. — Uram, mondá a tisztnak, alávalóságot követett el. Elégtételt kellene öntől kérnem; de ön vendégem, s a nép szokásai szerint nem verekedhetem meg önnel. De remélem, hogy ma este már nem veszi igénybe lakásomat.

A kapitány nem szólt egy szót sem, én előléptem. — Errecalde urnak igaza van, mondtam neki, de én, ki hálával tartozom neki, meg tudom őt és lányát bosszulni. Én velem van önnek dolga.

Végig nézett és szemtelenül mondá. — Elfogatom önt.

— Uram egy pillanatra kérem, folytatta, Errecalde. Először is Haristeghia urat nem fogja el nálam. És minthogy egyenrangú önnel, kapitány, mint ön, egy rendes hadseregben, joga van önt kihívni. Meglátjuk, hogy mérkőzik meg egy baszkkal.

Lacaze nem ijedt meg. Megkísértve uralkodni magán, így szólt. — Menjünk, uram, végezzük el rögtön. — Láttam, hogy Paula elhalványodott, mondtam neki baszkul: — Le-

gyen nyugodt, nem tud ez megküzdeni egy navarraival.

Elmentünk mind a hárman és keresztül mentünk a falu, hogy Lacaze altisztjét magunkkal vigyük, ki neki szolgált tanúul, azután egy erdőbe tértünk. Lacaze és én, mindketten készen álltunk meztelen kardokkal két franczia gyalogsági kardd l, mely kevésbé alkalmas fegyver, de azért engem cseppet sem fészélyezt. Spanyol cselemmel azonnal zavarba hoztam ellenfeletem és két-három összecsapás után keresztül szurtam karját. A fegyver kiesett a kapitány kezéből és tanuja kinyilvánította, hogy a harez nem folyhat tovább, ami világos is volt.

Errecalde maga kötözte be Lacaze sebé, kit ugyanezen este a Saint-yeau de Luzi sebész kezei közé adtunk. Errecalde pedig elhatározta, hogy meglátogatja Harispe tábornokot, ki őt igen jól ismerte és becsülte, mert sokáig volt az ő hadseregében.

Az ascain-i polgármester számot adott a tábornoknak a történetekről; kérte és elnyerte, hogy Lacazet áthelyezték és hogy visszanyertem szabadságomat.

(Folyt. köv.)

Közönség köre.

A cipőgyár ügye.

Vettük a következő jelentést:

Dr. Bulyovszky, József polgármester ur vélemény meghallgatása végett magához hivatott néhány iparost, amelyek egyikei által a létesítendő cipő és csizmagyár ügyében olyan ferde nézetek és valótlan állítások lettek hangoztatva, a melyek ellen saját jó hírnevem megvédéséért indítatva érzem magam nyilatkozni.

Tény, hogy kis lőkével nyitottam börtületet, a várostól olcsó helyiséget is béreltem, azonban ebben senki sem láthat semmi szegénitöt vagy rosszat, — sőt ellenkezőleg!

Ellenben nem való, hogy a miniszteri megbízott megvonta volna tőlem a gyári engedélyt, minthogy azt senkisé nem vonhatja meg, amennyiben a törvény 20 munkást ír elő a gyári czim használásához, holott én ez idő szerint 129 embert foglalkoztatok, továbbá valótlan azon állítás is, mintha a megyebeli 8 iparostület panaszkodott volna gyáram ellen, hogy a vidéket elárasztom gyártmányaimmal, hiszen nem is olyan árut gyártok, a milyen megyénkben szükséges, de meg fennállásom óta összesen is csak 3000 frt értékű árut adtam el városunkban és azok is nagyobbrészt jótékony-sági intézetek részére szállított apró lábbelik képezték, amit bebizonyíthatok, hogy inkább szivességéből szállítottam, mint haszonlesésből.

Az egyik felszólaló azt állítja, hogy elvonom a munkásokat az iparosoktól, míg a másik azt hozza fel, hogy keveset fizetek munkabérekben — tehát ha az utóbbi volna igaz, akkor miért jönnek a munkások özőnnel hozzám?

A tanoncztartást illetőleg még a mult évben kérelmeztem a megyei árvaszéknél 50 árva gyermeket, a mely óhajom, hogy eddig nem teljesült, az nem rajtam mult, azonban a mi késik, az nem mulik.

Cser ur felhozta, hogy szavamat adtam neki annak idején, hogy helyben nem fogok árut értékesíteni és az igaz is, azonban bölcsen elhallgatja, hogy be is tartottam azt 1 évig, vagyis az ideig, míg éppen a a csizmadiaság ellenakciózt nem indított ellenem a végből, hogy nálam, illetve börtületben ne vásároljanak. Ezen eljárások után felmentve érzem magam adott becsületszavam alól, nem való az sem, hogy visszakaptam az első szállításból 600 pár csizmát, mint-hogy még sohasem kaptam vissza semmiféle gyártmányomat.

Végül vagyoni viszonyaimra felhozott illetlen megjegyzéseket a leguagyobb indignációval visszautasítom, minthogy annak megbírá-lására sem Bertsey, sem pedig Stagi cipész hivatva nincsen.

Moskovits Farkas.

TAVIRATOK.

Az összeférhetlenségi bizottság.

Budapest, május 5. (Saj. tud. táv.) Az összeférhetlenségi bizottság a jövő hét szerdáján tart ismét ülést és ekkor hozza meg Ugron Gábor ügyében az ítéletet is.

Félmillió márka az indiai inségeseknek.

Budapest, május 5. A Reuter ügynökség jelenti, hogy Vilmos császár táviratilag tudatta India alkirályával, hogy Berlin városa által gyűjtött félmillió márkát küld a nyomor enyhítésére. Az alkirály hálás hódolattal köszönte meg az adományt.

Orvtámadás.

Budapest, május 5. (Saj. tud. táv.) Abból az alkalomból, hogy a szabadelvűpárt Ugron Gábort nem választotta be a delegációba, Bartha Miklós éles hangon levelet irt br. Podmaniczky Frigyesnek, a szabadelvűpárt elnökének. A levélben megkérdezi Bartha Miklós a szabadelvűpárt elnökétől, hogy orvtámadást vagy közönséges utcazi csínytet akart-e elkövetni a szabadelvűpárt Ugron ellen?

Ugron Gábor, a mikor a bizottság terméből távozott, így szólt: Meg vagyok győződve, hogy a bizottság czélja nem az, hogy az én összeférhetlenségi ügyemet vizsgálja, hanem hogy az egyéniségemem foltot találjon s azért én távozzom.

Transzvál.

London, május 5. A felsőház ülésén Portsmouth rosszalta a spionskopi eseményekre vonatkozó táviratok közzétételét.

Landschwe hadügyminiszter kijelentette, hogy elvállalja a felelősséget a táviratok közzétételéért. Ha a táviratokat Roberts megkérdezése nélkül tette volna közzé, udvariatlanságot és illojalitást követett volna el Roberts lorddal szemben. Roberts különben megutatta később, hogy nem vonta meg bizalmát Bulletről.

London, május 5. Roberts lord jelenti Brandfortból tegnapi kelettel: A lovasított gyalogság a Net-folyóhoz érkezett. A többi csapatok holnap követik. Idáig a vasutat ismét helyreállították. Hunter tábornok jelenti, hogy Windsorttonál átkelt a Vál folyón, anélkül, hogy ellentállásra bukkant volna.

Az angol alsóház ülése.

London, május 5. A hadügyminiszterium tárgyalása során Ronciman indítványozza, hogy a hadügyminiszter fizetéséből 200 forintot töröljenek annak jeléül, hogy a Ház tiltakozik a spionskopi harcokra vonatkozó táviratok közzététele ellen. A míg a megrótt tisztekre, mondja a szónok, Dél-Afrikában szükség volt, nem lett volna szabad a megróvást közzétenni mert ez csak árt a dél-afrikai csapatoknak. A

szóban forgó táviratok közzétételére vonatkozó táviratváltást, a melyet a parlament elé terjesztettek, nagyon sajtáságnak találja a szónok, mert azt mutatja, hogy rá akarták bérni Buller tábornokot, hogy megrendelésre írjon táviratokat. Buller azonban nem akart ilyen dologba belemenni és ezzel megmutatta, hogy nemcsak vitéz katona, hanem erős jellemű ember.

Vyndhan, a hadügyminiszterium parlamenti államtitkára, azt válaszolja, hogy Ronciman aligha akarta azt a gondolatot kifejezni, a melyet szavaival kifejtett. Ronciman kétségbe vonhatja talán Lansdowne hadügyminiszternek az ítélőképességét és diszkreczióját, de nem vonhatja kétségbe becsületességét és egyenes jellemét. Kétségtelen, hogy a kormány a táviratok közzétételéért elvállalja a felelősséget.

A South azt mondja, hogy Windhan nyilatkozatai nem fogják enyhíteni azt a megdöbbenést, a melyet Roberts lord táviratainak közzététele az országban keltett. Nincs példa rá, hogy nyilvánosságra hoztak volna valamely megróvást, ha a megróvott tisztet tovább is megakarják hagyni parancsnokságában.

Hood rosszalja, hogy a kormány a táviratok közzétételével megingatta a Buller tábornokba vetett bizalmat.

Miután Mac Neil és Labouchere is rosszalják a táviratok közzétételét, Balfour, a kincstár első lordja, védelmébe vette a kormány eljárását és határozottan visszautasította a miniszterek ellen felhozott vádakot, kiemelve, hogy Bullert soha sem szólították föl arra, hogy táviratai tartalmát változtassa meg. A támadás nem a kormány okossága, hanem becsülete ellen irányul. Reméli, hogy a Háznak azok a tagjai, a kik a kormány becsületességében biznak, arra fognak szavazni, hogy ilyen vád ne emeltesék a kormány ellen.

Ronciman indítványát azután 215 szavazattal 116 ellenében elvetették.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot 1900. április 30-án a magyar királyi földmívelési miniszterhez a gazdasági tudósítól beérkezett jelentések alapján a következő volt:

Április hónap második felében többnyire száraz, szeles és részben hideg időjárás uralkodott, közben itt-ott havazással, illetve zivatarok kíséretében jégesővel és záporokkal. A lefolyt időszak tehát ismét kedvezőtlen volt a mezőgazdaságra, bár nem tagadható az sem, hogy egyes vidékeken a legutóbb beállott csapadékos egyhe időjárás befolyása alatt javulást is mutatkozik. A gazdasági munkálatok a folyton váltakozó időjárás daczára szépen haladnak, sőt sok helyütt már be is fejeztettek. Az őszi gabonavetések állapotában nagy általában még mindig csak csekély volt a fejlődés. Az őszi búzavetések kielégítőek a Duna jobbpartján, továbbá a Tisza balpartján és az erdélyi részeken; törhetőek a közepesek a Duna balpartján és a Tisza jobbpartján, továbbá a Duna-Tisza közén és a Tisza-Maros szögének nagy részében. Ez utóbbi vidékeken azonban a férgek sok kárt okoznak s ennek folytán sok vetés kiritkult, itt-ott pedig olyannyira gyenge volt, hogy kiszántották. A tavaszi buza általában meglehetősen jó. Az őszi rozs tulnyomó részben csak alig közepes, mert a tél és tavasz folyamán sok helyen erősen megritkult és már nem volt képes megfelelőleg bokrosodni. Nagyon sok helyen kiszántották. Az őszi árpa csekély kivétellel elég jól nő, — ellenben a tavaszi árpa, melynek vetése néhol még nincs is befejezve, az április havi hideg időjárás következtében fejlődésben visszamaradt.

A zab vetése a hegyi vidékeken még folyamatban van, míg az ország nagy részében már kikelt és meglehetősen jól fejlődött egész az utóbbi időig, amikor azonban a dér és fagy itt-ott ezt is visszavetette fejlődésében. A zabvetések az esőre általában jó fejlődést ígérnek. Ami kevés

repce maradt, az meglehetősen jól virágozik, bár a fagytól az is szenvedett, mégis átlag közepes termést ígér. A kukorica vetésével az Alföld nagyobb részén elkészültek; a korai vetések már kikeltek s kielégítően fejlődnek. A korai burgonyában a többször említett dér és fagy szintén sok kárt okozott. A kerti veteményekben is sok a fagykár, mindenféle pótolják a hiányt, amihez most alkalmas idő jár. Köles, komló és kenderfélék, illetve a len is elég jól állanak. A répában szintén sok kárt okozott az április havi erős hideg és fagy; a kipusztult vetéseket új vetőmaggal pótolják. A mesterséges takarmányosok — ahol az egerek meg nem károsították, közepesen állanak. A réti fü növést is visszavetette a hideg idő, mindazonáltal még közepes termésre lehet számítani. A legelőkre már kijár a jószág, bár a fűnövény inkább csak most indult meg. Az április 27-iki erős fagy az addig kifakadt szőlőkben sok kárt okozott. A gyümölcsfák virágzásban lévén, sokat szenvedtek a dértől és a fagytól. A cserebogarak az ország számos vidékén már is pusztítanak.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. ápr. hó 30-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 15.—14.80. Kétszeres buza 12.—11.60. Rozs 11.20—10.80. Arpa 10.80—10.20. Zab 10.—9.60. Tengeri: 11.—10.60. Borzó 30.—Lencse 34.— Bab 12.80. Köleskása 24.— Burgonya 4.10. 100 kiló lángliszt 27.— zsemlyeliszt 25.— fehérkenyér liszt 24.— barnakenyér liszt 21.— széna fuvarral 4.40, szalma 1.20 Szalonna 104.—, 6 kiló zsúp-szalma —14, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.60, 100 kiló marhahus —96, öntött gyertya —90, Lámpaolaj —86. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —80. Pálinka —64, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 1.90. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —46. olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, új bor 43.50, mész 2.50, kemény faszén 3.50, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.— repce —.—, dió 54.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 50.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 20, szalonna 1.12, sertésus 1.—4, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 48, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi április hó 30-ról. Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 140 hltr, rozs 240 hltr, árpa 120 hkl. zab 150 hltr, tengeri 290 hltr, burgonya 370 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 70 drb, félhizott 160, sovány 140, süldő 290, malac: 430, hizott marha 17, jármás ökör 340 fejős tehén 230, borju 250, bivaly 9, juh és kecske 337, ló 226.

Marha ártáblázat 1899. április hó 30-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 620—680, egy pár második rendű jármás ökör 490—590, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—480, 1 drb fejős tehén 100—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 150—210. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 116—168. 1 drb. veres borju 14—30, 1 drb. fél éves borju 34—45, 1 drb egy éves borju 46—69, két éves borju 68—146. 1 drb hizott sertés 88—140, 1 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés, 36—64, 1 pár két éves sertés 64—120. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökörbőr 34—42, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16, 1 pár lóbor 10—20.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, május 5.
Buza októberre	7.97
Buza áprilisra	—
Uj tengeri	5.68

Rozs okt.	5.98
Zab okt.	5.80
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, május 5.
Oszták hitel	728.50
Magyar hitel	785.50
Allamvasut	643.—
Rimamurányi	621.50
Magyar jelzálog	461.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	97.60
Magyar koronajárdék	92.40
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,1/0%	101.—
Magyarvasuti kölcson ezüstben 2,1/0%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.25
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcson	164.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	188.50
Oszták járdék papirban	98.25
Oszták járdék ezüstben	98.50
Oszták járdék aranyban	98.—
Oszták korona járdék	97.75
Oszták államsorsjegyek	185.50
Oszták magyar bankrészevény	17.65
Magyar hitelbankrészevény	756.—
Oszták hitelintézet részevény	728.50
Párisi vista	98.55
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.25
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.10
20 márkás arany	28.66

A szerkesztővéri felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kőszegen

(vasuti állomás)

Dr. Dreiszker József

sanatóriuma

és

vizgyógyintézete

nyitva:

Május hó 1-től Deczember hó 1-ig.

Rendszer: Pricsnitz és Kneipp.

Villanyozás, massage, gyógytornászat, diaetetikai eljárás. Gondos orvosi felügyelet, kitünő ellátás, igen mérsékelt ár. Prospektus ingyen.

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvénynél, csúznál, tagzaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
cs. és kir. udvari szállítók.

VILLANY-VILÁGÍTÁS!

SZENT-LÁSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ

(PÜSPÖK-FÜRDŐ)

NAGYVÁRAD MELLETT.

Az ezredévi kiállításon e fürdő a nagy arany-érmét nyerte.

Vasut-, távirda- és posta-állomás helyben.

Telefon összeköttetés Nagyváradal.

Hazánk legrégebb gyógyhelye, természetes meleg 24—33 R° kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az impozáns berendezésű férfi és női tükör-fürdők, kabin- és mórföldes-fürdők, a gyógyeszközökkel dúsan felszerelt gyógypihenő termek. Nagy sétányok. Tekepálya.

Fürdőzésre javalva van: az ízületek és izmok csúszos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzások után visszamaradt fájdalmaknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitűnő: sápkór, vérszegénység, a női hatású görvél és angolkór, légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, cukrászda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, tánczvigalmak, lawn-tennis pálya, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor tüzene.

Évad: május 1-től szeptember 31-ig. Főévad június 1-től augusztus 31-ig, elő- és utóévadban 30% ármérséklet.

Kitűnő magyar konyha áll rendelkezésre, mely saját vezetésem alatt a legkényesebb igényeknek is megfelel. Tisztán kezelt erdélyi és érmelléki borokról gondoskodtam.

A vendégek részére szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehenészet szállítja.

Olcsó és jó élelmezés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. TERNER BÉLA.

A fürdő újabb berendezésénél s felszerelésénél nem kimélve fáradságot és költséget, célom volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek és a sikerdús gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

A n. é. közönség szives jóindulatát és pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Czeglédy Sándor,
fürdő-bérlő.

VILLANY-VILÁGÍTÁS!